

min ærede Collega, Finantsministeren, som gav Møde, idet han dog i Get og Alt fuldstændig forbeholdt Indenrigsministerens Stilling til Sagen. Denne Gang møder jeg paa egne og Finantsministerens Begne, da denne ved Forhandlingen af Finantsloven i det andet Thing er bunden til at være tilstede der. Jeg skal tillade mig først at udtale mig om Lovforslaget som Indenrigsminister, og det ærede Thing maa holde mig tilgode, om mine Udtalelser i saa Henseende vel kunde siges nærmest at ville have hørt hjemme under Sagens 1ste Behandling. Først skal jeg gjøre opmærksom paa, at der efter min Anskuelse kun er lidet Trang tilstede til et Lovforslag som dette, idet jeg tror, at de Tilfælde, i hvilke en Fæsters Familie er bleven huusvild — om jeg saa maa kalde det — er bleven nødt til at forlade den Gaard, hvorpaa den tidligere har havt Ophold, uden at faae en anden Gaard paa Gudsjet istedet, ere meget faa, men at saadanne Tilfælde kunne gives, kan naturligtvis ikke benegtes, ligesaa lidt som jeg tror, det kan benegtes, at man ved Bestemmelserne i Loven af 19de Februar 1861 § 2 ved den Præmie, man deri har sat paa Salg af Bøndergaardte til Fæsterne selv eller til deres Familier, ganske vist har udsat sig for, at enkelte Fæstefamilier kom til at bøde for, at Andre kunde nyde godt af Loven. Derksom det altsaa var gjørligt at afhjælpe den Ubillighed, som Loven af 19de Februar 1861 factist har kunnet medføre eller har medført for enkelte Fæstefamilier, ved et ringe Offer fra Statskassens Side, skulde jeg ikke indvende Noget derimod, men det forekommer mig, at man efter den Maade, hvorpaa Udvalgets Fleertal har foreslaaet Loven affattet, ikke vil kunne undgaae at fremkalde langt flere Tilfælde, i hvilke Fæstefamilier maae forlade deres Gaarde end tidligere, eller med andre Ord, at det Offer, som Statskassen bringer for at bøde paa de Ubilligheder, der kunne fremkaldes ved Loven af 19de Februar 1861, bliver langt større, end det egentlig var nødvendigt for disse faa Tilfældes Skyld. Det er allerede fremhævet af ærede foregaaende Talere, at de her foreslaaede Bestemmelser i en meget væsentlig Grad ville komme Guds-

eierne tilgode. Det Offer, som Statskassen skal bringe, vil efter min Mening kun for den mindre Deel bringes disse enkelte Fæstefamilier, men det vil blive et aldeles umottveret Offer, der bringes Gudsseierne. Foruden en moralisk Forpligtelse har Gudsseieren hidtil havt en Interesse i selv at sørge for de enkelte Fæstefamilier, som ikke kunde blive i de Gaarde, hvori de hidtil have været, paa Grund af at disse Gaarde bleve inddragne i Genhold til Lov af 19de Febr. 1861, men den Forpligtelse, han har følt at have til at sørge for disse Familiers Anbringelse paa andre Gaarde, og den Interesse, han har vist for at gjøre disse Gaarde ledige — den har ofte faaet sit Udtryk i rede Penge — vil selvfølgelig væsentlig forringes, om ikke ganske forsvinde, medens Offret vil blive overtaget af Statskassen. Det er disse Bemærkninger, som Lovforslaget i dets Heelhed vilde have foranlediget mig til at fremkomme med ved Sagens 1ste Behandling. De angaae dog kun Spørgsmaalet om, hvorvidt det er nødvendigt at træffe Bestemmelser som de her foreslaaede, og om disse ramme, hvad man vil ramme, men intet Andet. Endnu maa jeg som Indenrigsminister bemærke, at Endringsforslaget under Nr. 5 utvivlsomt er en Forbedring af Lovforslaget, idet det affærrer mange af de Tilfælde, hvori et Offer vilde blive bragt af Statskassen, uden at der var nogen Grund tilstede derfor, og jeg skal nu aflutte Indenrigsministerens Udtalelser om dette Spørgsmaal med den almindelige Bemærkning, at jeg qua Indenrigsminister ikke kan have nogen Anledning til at modsætte mig et Lovforslag som dette.

Jeg maa nu bede ærede Medlemmer om i mig at see Finantsministeren, idet denne har paalagt mig at fremkomme med en Række Bemærkninger, tildeels endog ligefremme Indsigelser imod Lovforslaget. Først skal det bemærkes, at Finantsministeren ikke finder, at der er Anledning for Statskassen til at gaae ind paa at give Fæstere eller rettere deres Familier en ligefrem Udbetalingsret, som endog skulde kunne paakjendes ved Domstolene, men han maa i ethvert Tilfælde forlange, at der istedet derfor kun gives en Bemyndigelse for Regeringen til at meddele dette Laan, ikke